

ДУСЛУК

ОКТАБРЬ РАЙОНЫНЫҢ ИЖТИМАГЫЙ-СӨЯСИ ГАЗЕТАСЫ.
ОБЩЕСТВЕННО - ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА ОКТАБРЬСКОГО РАЙОНА.

Газета 1931 елның 9 июлдан бирле чыга. №139 (7312) 21 ноябрь, 1991 ел. ПӘНЖЕШӘМБЕ Бәясә 4 тиен.

Төзүчеләр сынатмый

Безнең 53 нче төзү-монтаж идарәсенең под-ряд буенча төзелеш эшләре күләме үткән 10 айга житкерелгән план буенча 3 миллион 160 мең сум урынына 3 миллион 425,2 мең сум, ягъни 108,4 процентка үтәлдә.

Шулай ук үзбездә күч белән башкарыла торган эш планы 2 миллион 448 мең сум булса, ул 2 миллион 458,3 мең сум итеп, ягъни 100,4 процент булды.

Иван Александрович Моисеев житәкләгән 1 участок төзүчеләре айдан-айга яхшы нәтижеләргә ирешәләр. Бу вакытка подряд эшләре планы 106,9 процентка, үз көче белән башкарган эш планының күләме 104,5 процентка үтәлгән. Әлбәттә, бу курсәткеләрдә идарә буенча алдынгылардан саналган Владимир Андреевич Иванов житәкләгән ташчылар бригадасының да саллы өлеше бар. Алар хәзер 60 квартиралы торак йорт төзү белән машгульләр.

Иосиф Галиевич Мостафин житәкләгән II участок монтажчылары да хезмәттә сыната торганнан түгел. Николай Александрович Сухарев бригадасы ташчылары участка алдынгылардан санала. Боларга Аксубай районының «Сөлчә» колхозындагы 264 урынга исәпләнгән мәктәп, Чирмешән районында Киров исемендәге колхозда икешәр квартиралы торак йортлар төзү. Вишневая Поляна янында 160 урынга исәпләнгән пионерлар лагерә һәм ит комбинаты заказы буенча 250 урынга исәпләнгән ашханәсе белән бергә фирма магазинны төзелешләре керә.

Еллык йомгаклар да канәгатьләнәрлек булсын өчен коллектив алдында булган резервларны эшкә жигеп тагын да тырышыбрак эшләү бурычы тора.

Н. АНТОНОВА.

Беренче кар төшкәнгә дә шактый вакыт үтте инде. Бер уйласаң, жәйне дә, көзне дә, кышны, язны да көтеп алабыз, аларның тизрәк житүен телибез. Ә шуның белән беррәттән, гомерләренә су агышы кебек акканын гына искәрмибез.

Яп-яшь кызлар буларак Лидия белән Валентина да беренче мәртәбә товарлыклы-сөтчелек фермасына эшкә килделәр, аның авырлыкларын үз жылкәләрендә тәүге тапкыр татып карадылар. Сыер савучы хезмәтен ничтә жиңел димәсләр иде.

Хәер, хәзер фермада күп нәрсәләр үзгәрдә. Лидия белән Валентина да

олыгайдылар. Икесенең дә үз гаиләләре бар. Ли-

19 ноябрьдә район Советының утырышлар залында ВЛКСМ район комитеты пленумы булды.

Катнашучыларның күбесе анда жыелганда бу пленум район комсомол оешмасы тарихында соңгысыдыр дигән фикердә булгандыр дисәм, ничтә хата булмас. Чөнки күчбесе: «Партия юк, шуңа күрә аңа резерв та кирәкми»,—дигән фикердә торалар. Сүлләнлек, залның битарафлыгы (югыңса бит монда яшьләр лидерлары, танылган, нич югы сайланып куелган житәкчеләр жыелган иде).—нәкъ менә шуны күрсәтте дә. Әмма комсомол белән хушлашырга иртәрәк булып чыкты эле. Районда ВЛКСМ членнарын яңадан теркәү үткә-

релгән һәм 5560 комсомолдан 5се яңадан теркәү турында гариза биргән. Әмма 5 кеше—бу инде яшәргә хақы булган кечкенә генә оешма дигән сүз.

Пленумда комсомол бетәргә тиешме, әллә яшәргә тиешме дигән мәсьәлә күтәрелгәч, тавыш бирү йомгаклары бик тә кызыклы булып чыкты: залда утыручылар комсомолда калырга теләмәсәләр дә (яңадан теркәүдә катнашмадылар), куелган мәсьәләгә уңай җавап бирделәр. Әмма моның чын күңелдән әйтелгән сүзмә, әллә үз-үзләрен «фаш итмәү» өчен генә бирелгән җавапмы икәнлеген аң-

дия Николаевнаның ире Николай Аркадьевич та терлекчә булып эшли, ә Валентина Николаевнаның иптәше Николай Васильевич исә атлар карый.

Бүгенге көндә «Россия» колхозының товарлыклы-сөтчелек фермасында жәелдерелгән ярышта Анна Степановна Портнова бер рече урында барса, икенче һәм өченче урыннарны Валентина Николаевна Наумова һәм Лидия Николаевна Яллина узара бүлештеләр.

Валентина Николаевна үз карамагындагы һәр сыердан агымдагы елның 10 аенда 3685 килограмм сөт сауса, Лидия Николаевнаныкы—3567 килограмм.

Уңган сыер савучылар дүртмеңчеләр сафына басуларына да шикләнмиләр.

Рәсемнәрдә: «Россия» колхозының сыер савучылары Лидия Николаевна Яллина һәм Валентина Николаевна Наумованы күрәсез.

Комсомол хәзергә калды

лавы кыен иде. Ничек кенә булмасын, комсомолны хәзергә бетермәскә дигән карар кабул ителде.

Хәзергә дигән сүзмә—комсомол оешмасының материал базасында политикадан читтә торган, яңа яшьләр оешмасы булчак дип аңларга кирәк. Аның төп максаты яшьләр мәнфәгатен яклау, аларның ял сәгәтләрен оештыруга юнәлтеләчәк.

Яшьләренә ничек итеп политикадан читләштерү мөмкиндер—анысы да әлегә билгесез. Бер идеологиягә алмашка һичшиксез икенчәсе килер. Бунык булмаячак. Районда политик яшьләр партиясе төзәргә тәкъдим белән

Ишеттегезме әле...

х х х

Зур байлыкка ия булган иллә Мәскәү баеның 51 проценты, СССРда законнарны бозмыйча гына бизнес белән шөгыйльәнү мөмкин түгел, диләр. Бу кешеләрнең 40 проценты элек алыпсатарлык белән шөгыйльәнгән. 40 проценты күлгәлә бизнес белән таныш, 22 проценты хокук саклау органнары белән очрашкан.

90 проценты төрле дәүләт инстанцияләренә ришвәт бирмичә генә бизнес белән шөгыйльәнәп булмый дип уйлый. Мәскәү миллионерларының башкарма комитет хезмәткәрләренә, финанс-контроль органнарына, таможня кешеләренә төрле дәрәжәләрдәге халык депутатларына, милициягә һәм ВХСС эгъзаларына ришвәт бирә.

х х х

Күшма Штатларда 58 миллиардер яши. 1,6 миллион кешенең мөлкәте ким дигәндә миллион доллар белән исәпләнә. Әмма хәзер байлык турында күзаллау үзгәрдә, һәм күпләр рәхәт чигеп яшәү өчен миллион доллар гына житми дип уйлый.

х х х

Бер Мәскәүдә генә дә 2,5 мең кеше күп миллионлаган байлыкка ия дип исәплиләр. Миллионерларның уртача яше 20—55 яшь: Күпчелеге югары белемле. 15 проценты—элеккеге эшчеләр. Байтагы—фәнни-техник белемле кешеләр.

х х х

Совет миллионерлары арасында социологлар өч типны аерып куя. Беренче тип—элеккеге номенклатура. Кагыйдә буларак, алар арадашлык, халыкара туризм, компьютерлар белән шөгыйльәнә.

Икенче тип—кооперация турында закон кабул ителгәннән соң килгән кешеләр.

Өченче тип—элеккечә күлгәдә калырга омтылучы картлар, ветераннар. Сораштыру нәтижеләре

буенча социологлар миллионерларның якынча яшәү минимумын ачыклады: аларның күпчелеге ашау-әчүгә айга уртача бер кешегә мең сум тоталар. Ризыклар—базардан, киём-салым—коммерция кибетләреннән. Күңел ачуга айга 2,5 мең китә. Миллионер хатыннарының өчтән берә эшләми. 33 проценты хәмерне авызына да алмый. 35 проценты һәр көнне диарлек ресторанда була.

Совет миллионерларының уртача эш көне 13 сәгать.

х х х

Эшсезләрнең 55 проценты—хатын-кызлар. 192 мең кешенең промышленность, 28 меңен авыл хуҗалыгы, 34 меңен транспорт бушаткан.

х х х

1992 елның мартынан Эстониядә квартир хаклары өч тапкырга күтәрелә.

х х х

Бер атна газсыз утырганнан соң, ниһаять Ереван өйләренә газ килде.

х х х

Якут-Саха ССР Мәскәүгә алмаз һәм алтын жибәрә башлады. Бу байлык инде хәзер таркалган Союзга түгел, Россиягә төгәләнә. Сәңтябрьдә валюта чималын жибөрү туктатылганнан соң Якутиядә 5 мең тонна алтын жыелган икән.

х х х

Калуга шәһәрндә фатирлар сату аукционы үткөрелде. 2 бүлмәле фатир 260 меңгә бирелде. Фатир сатып алырга теләүчеләр арасында жирле халык кына түгел. Литвадан, Молдовадан, Урта Азиядән кайтучылар байтак.

х х х

Николаев шәһәрндә инһәни «гүзәлләр» конһүрсы үткөрелде. Бу исемгә 8 яшьлек Аня Пасечник лаек булды. Аняны чыннан да патшалар бүлгәкөтә иде—Япониядә эшләнгән төсле телевизор һәм видеоманитофон.

рән салалар. Һәм аларның аһәңен ишетми мөмкин дә түгел. Әгәр яшьләренә энтузиазмы, яшьлек ялкыны жәмгыяткә файдага түгел, ә зыянга булса, бу бик кызганыч, билгеле.

Пленумда 42 нче республика конференциясенә делегатлар сайлануын әйтәсе генә кала. Алар—Мичурин исемендәге колхозның спорт методисты И. Б. Храбров, ВЛКСМ райкомының беренче секретаре Н. М. Мөхәммәтжанов, мөгезле эре терлек симертү буенча хуҗалыкара предприятиедән В. Н. Шәйхетдинов, ВЛКСМ райкомының икенче секретаре вазифаларын башкаручы Ә. Х. Шәяхмәтов.

Г. ХӘЛИУЛЛИНА.

Саулык хана

ЙӨРӘККӘ ОПЕРАЦИЯ

—Бу мин өле, Алексей Васильевич,—диде ул трубканы алуға шалтыратучы.

—Таныдым, Әсхәт Кәлимуллин,—дип җавап бирде Слепцов һәм дежур хирургның тикмәгә генә борчылмавын чамалап керешсез генә турыдан-туры сорады.—Берәр «ЧП» бармы әллә?

—Сәләнгештән шалтыраттылар. Авыр тән җәрәхәтләре белән авыру килә.

—Мин хәзер килеп җитәм,—диде Слепцов һәм трубканы куйды.

Бүлек мөдире килеп кәргәндә ашыгыч операциягә эзерлек бара иде. Ул арада анестезиатор Әсдельманов та килеп җитте.

Бәлага юлыккан Сергей Пинин аңын җуйган иде инде. Тереклек билгеләре күренмәсә дә пульсы бар әле. Аны шунда ук операция бүлмәсенә салдылар.

Җинаятьчә аңа яткан жирендә пычак белән ике тапкыр кадаган. Пычак йөрәккә дә эләккән. Иң әлек андагы җәрәхәтне ямадылар. Аннан үпкәгә диафрагмага күчтеләр.

Пычак ашказанына да эләккән иде, иң азактан аңа алындылар. Аның яшәве өчен көрәш 3 сәгатәт артыкка сузылды. Хәер, болай дию генә хата булып, реанимация бүлегенә күчәргәч тә аның исән каласына ышаныч аз иде өле.

Бу быел 9 октябрь кичендә булды. Ә без район үзек больницасының хирургия бүлегенә мөдире Слепцов белән бер ай үткәч очраштык. Пинин, яшь организм үлемне барыбер җиңгән, савыгып туган авылына җайтып киткән иде инде.

—Алексей Васильевич, йөрәк җәрәхәтләнгәндә кеше шунда ук үлә диләр бит,—дип сорыйм.—Бу гадәттән тыш очрак, димәк.

—Сүз йөрәккә үтә тиеш чыккан җәрәхәтләр турында бармый, әлбәттә,—ди Слепцов.—Андыйлар шул моментта ук үлә. Пуля кәргәндә дә шулай. Ул очракта кеше, гадәттә, шоктан корбан була, Әмма йөрәккә үтәп кәргән яра булганда, вақытында ярдәм күрсәтәп

өлгерсәң, кешең гомерен саклап калырга мөмкин өле...

—Андый очраклар бер генә түгел инде. Бүлек мөдире шуларга туктала.

23 яшьлек Сергей Мордашовны күкрәк читлеген ачканда йөрәгә тибүдән туктаган, клиник үлем хәлендә була инде. Аны кул белән кысып яңадан хәрәкәткә китерәләр һәм җәрәхәтне ямарга керешәләр. Йөрәк тагын туктап кала, кабат кул белән массаж ясарга туры килә. Операция тәмамланганчы бу хәл 5 тапкыр кабатлана. Бу 9 ел әлек бүлектә шундый беренче операция була. Һәм Мордашов бүген дә исән, үзен үлем тырнагынан тартып алучыларга рәхмәтле.

1987 елның җәендә шәһәрнең үзек котельные йортында Юныс Зәйдүллинны чәччиләр. Ашыгыч ярдәм машинасы алып килгәндә аңында була өле, чишәү бүлмәсендә хәттә берничә адым атлый һәм егыла. Аның да ярасы йөрәктә булып чыга. 1988 елда Бөгелмөдөн командировкага килгән

Алексаидр Гришечкин да шундый ук бәлага юлыга һәм вақытында хирурглар ярдәм күрсәтәп тормышын саклап калалар. Быел җәй чистайлы Вячеслав Соколовның язмышы кыл өстендә була—савыгып чыга.

Бу операцияләр укучы өчен гаҗәп тоела. Пычак йөрәккә тигәндә тукталып калмыймы? Әңгәмәдәшәмә шундый шигемне белдерәм.

—Җәрәхәтләнгән йөрәк 30—60 минутна кадәр эшли өле,—ди бу уңайдан Алексей Васильевич.—Шул вақыт эчендә операция ясап өлгерсәң авыруны коткарып калу мөмкин.

Моның өчен район үзек шифаханәсендә шартлар тудырылган. Ашыгыч ярдәм машинасына рация куелган. Авыруның ярасы турында ул урыннан ук хәбәр итә. Бу операциягә алдан хәзерләнәп торырга мөмкинлек бирә.

Операция бүлмәсә заманча җиһазландырылган. Дистә елдан артык инде интубацион наркоз кулланыла, ягъни, безнең

телгә күчәреп айткәндә, авыру өчен аппарат сүлһей: аның йөрәгә генә эшли.

Операциянең ничек узуы аны башкаручыга да бәйле. Шифаханәдә кеше язмышына битараф карый алмаучы үз эшенең профессиональ осталары тупланган. Мондый операцияләргә Слепцов үзе, Әсхәт Кәлимуллин Сафиуллин, Владимир Степанович Ефремов башкара. Хәер, андый катлаулы операцияләргә, гадәттә, бүлек докторларының күбесе катнашында уза. Аларда Сергей Яковлевич Маврин да катнаша. Бу очракта врач—анестезиологларны да онытырга ярамый. Вәсыйл Габбасович Әбделмәнов, Хәким Хәйдәрович Мингалимов операцияләргә уңышлы үткән тәэмин ителәр.

Катлаулы операцияләр вақытында күп, 3—4 литр кан таләп ителә. Пациентны саклап калу өчен донорлар сафына табиблар үзләре, башка медиклар да баса.

Яшәү өчен көрәш реанимация блогында да давам итә. Кордиостимуляторлар, мониторлар авыруның хәлен чагылдырып тора, шуңа кирәкле ярдәмне вақытында күрсәтәп өлгерергә мөмкинлек бар.

Бүлектә хирургларның берсе данми дежурлыгы итә. Бу авыруга беренче ярдәм күрсәтү, операциягә хәзерлекне тизләтү өчен дә шартлар тудыра.

—Мондый гадәттән тыш операцияләргә ничек алынасыз?—дип сорыйм. Үзегез теләпме, әллә?!

—Андый чакта кеше язмышының минутлар хәлендә,—ди Алексей Васильевич.

Аңлашыла ки, Казаннар торакаль специализацияле югары квалификацияле белгеч килгәнчә соң була инде. Төннең җаны булган. Гипократ анты биргән табиб моны көтәп кеше язмышына битараф кала аламы соң?! Экстрем операциягә алыналар. Хезмәт вазифасы, вөҗдан кушуы буенча да. Һәм инкаты бәлага юлыккан өметсез кешеләргә дә инкәдерлене, тормыш бүллек ителәр. Игелекле ул—хирург хезмәте.

Р. АЙЗАТУЛЛИН.

Уңган элементчә

Шәһәрнең икенче элементчә бүлекчәсендә шактый еш булырга туры килә миңа. Бүлекчә начальнигы Рамилә Салиховна Биктимерованың ничек эшләвен күзәтәп торганым бар. Һәм сокланып куям. Күп төрле хезмәт операцияләре башкаручыга туры килә аңа. Клиентларның бер ишенә заказлы хат тапшырырга, икенчесеннән посылка, бандероль кабул итәргә туры килә. Пенсия аңчасы алырга килгән ветераннар да өзәлеп тормый. Ул һәммә эшине җителлек, төгәллек белән башкара, шуңа күрә клиентларга озак көтәргә туры килми.

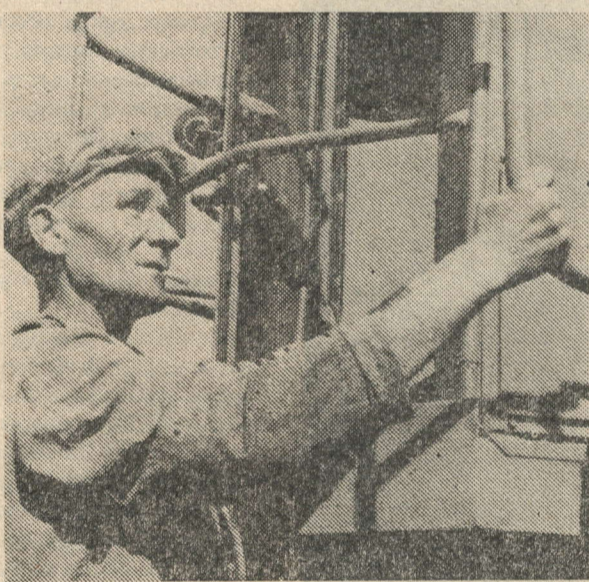
Бүлекчәдә ике елдан бирле эшли инде ул. Район элементчә үзәгеннән кыен участка күчәргән иде ул. Һәм бүлекчәдә хәл чынлап та җиңелдән түгел. Бүлекчәдә 4 хат ташучы. Алар, билгеле инде, хатын-кызлар, гаиләлә, балалы кешеләр. Балалары, үзләре дә чирли. Ярдәмче операторга алар урынына еш кына хат, матбугат таратырга туры килә. Ә бүлекчә начальнигы икә ярдәмче вакифасын да башкара, икә

се өчен эшли һәм җитешә. Җәйге чорда элементчә үзәгә «Таң» колхозында шикәр чөгәндә сирәкләү һәм уңышын җыюда булыша. Әлегә кечкенә коллективта, төп хезмәтләренә зыян китермичә, аңа актив катнашып килә.

Көз—элементчәләр өчен вақытлы матбугатка яздыру чоры да. Бу элементчәләргә дә мәшәкәт өсти. Бүлекчә бу мәсьәләдә дә өлгерлек күрсәтә. Бу кампаниядә 32 мең сумлык матбугатка яздыру заданиесе җиткерелгән булса, ул 205 процент итеп башкарылды. Шәһәр халкы арасында район газетасын пропагандалауга да зур эһәмият бирә. Шуңа алар хезмәт күрсәтә торган микрорайонда аны алдыручылар күп. 1992 елда 565 данә «Дружба», 80 данә «Дуслык» алдырачак гаиләләр. Әлбәттә, бүлекчә начальнигының да тырышлыгы, хезмәте керде моңа.

Энә шундый уңган элементчә ул—Рамилә Салиховна.

И. ЕРЕПОВ. Норлат шәһәре.

Юрий Алексеевич Гордионин уңган комбайнчы булараң «Заветы Ильича» колхозында гына түгел, район күләмендә дә күпләргә мәгълүм. Уңжиде ел комбайнда эшләү девамьында күпме тапкырлар кояшны кырга кәшкәтләгән кеше ул. «Кош чыкканчы, кояш күтәрелгәнчә кояш баеганчы...»—ди-ди үзенә вақыт билгеләп, көнне-төнгә ялгап эшли торгач, гомәр үткән, энә инде улы Сергей да егет булып җиткән. Быел СПТУны тәмамласа, авылга кайтыр дип көтә атана. Җәйге ялы чорында

кайтып эшләвенә караганда, өметле егет күренә, авылны, техниканы яратса, ата хезмәтенә олылап карый. Ә әтисе—быелгы уракта, хужалыкта 1 нче урынны яулаган комбайнчы үзенә улына карый да тормыштан қанәгатьлек кичерә: «Димәк, гомәр бушка үтмәгән, алмап чым бар»,—дип кинөнә ул.

Рәсемдә: «Заветы Ильича» колхозы комбайнчысы Ю. А. Гордионин уракта. Ә бүгенге көндә ул тракторда эшли: хужалыкта салам ташый, тирес чыгара.

♦ Булмас димә.

Хужалары да бар

Бардыр Октябрь районында Көкрә Атау исемле бер авыл. Бар аның хужалары. Авылдагы электр чыбыклары, бағаналары, радио һәм элементчә чөлтәре өчен хужалар да бардыр дип уйлыйбыз. Биредә булмаса, район күләмендә булса да бардыр алар. Булмас дигәнә ышанасы килми, чөнки кем дә булса бу «эшләр» өчен ай сәен хезмәт хақы аладыр бит, шулай ук бездән хезмәт күрсәткән өчен акча җыеп алу да хак.

Чынбарлыкта исә, кем дә кем барып күрдә микән безнең авылдагы объектлар торышын. Электр, радио, элементчә бағаналары 45—50 градуска авышканнар, дөресрәгә, колаклары белән җиргә яткан электр чыбыклары бер-берсенә тиям-тиям дип тораалар. Аз гына җил чыкса да ул сүнә. Авылдагы дүрт те-

лефонның берсе дә эшләми, радио шулай ук өтәсез. Гомумән, бәла-каза гына була күрмәсен инде, юкса ярдәм сорап шыгыратырга элементчә, килеп җитәрлек юлы гына да юк. Юктан кала берничә юк. Сез безгә шул «юк»ларның хужаларын табып, авылда телефон элементчә, радио һәм дөтөз бағаналарга тартылган электр чыбыкларын, ышанычлы электр чөлтәре белән тәэмин итүне булдыруга ярдәм итсәгез иде. Моны кичекмәстән башкаларга кирәк, юкса қышкы салкын бураннарда да санаулы көннәр қалды. Аннары кемнең генә андый көнне бағана башында утырасы килер икән, ул бит эш хақы алу гына түгел.

Хәбәр белән берлектә конкрет эшләрен дә көтәп, хезмәт ветераны ГЫЙЛӘҖЕВ Әхәт Габделхәкович.

Саша ямьле Зур Чирмешән елгасы буена урнәшкан Каравыл Табы авылында туып үскән егет. Кечкенәдән ук ул әтисе белән тракторга утырып йөрергә, тимертомыр арасында қайнашырга ярата. Мөктәптә уыкганда да аштышләре кебек нинди һөнәр сайларга дип хыялланып

йөрми, ул, аның инде төпле бер фикере була. Туган төбәгендә эшкә калачак, әтисе һөнәрен девам итәчәк. Әтисе Аркадий Алексеевич та аның бу адымын хуплый, күңел белән моны бик тели иде. Сашаның кулы техникага ятып торуйн, эшкә үжәтлеген күрәп күптән өенеп йөри.

Мөктәпне бетергәч, Саша Норлатның авыл профессиональ-техник училищесына укырга керде, чөнки сайлаган хезмәтенең чын остасы булу өчен, трактор йөртә белү генә аз өле, аңа өстәп төпле теоретик белем дә сорала. Мәнә уку еллары да артта калды. Ул хәзер дүртмәчә ел инде туган

колхозында хезмәт куя. Сашаны тракторында төрле эштә күрергә мөмкин. Карусызлыгы, бирелгән эшине җиренә җиткереп башкарганчы өчен аны хужалыкта җитәкчеләр дә, хезмәттәшләре дә үз ителәр. Яшь кенә булуына қарамастан, ул хәзер

шактый тәҗрибә туплады, теләсә нинди техникага утырып җиң сызганып эшли ала. Ата-бабалары эшен шулай дөвам итүчеләр барында авылның киләчәгә өметле. Табындагы хуш исле икмәк тә, ит, сөт, май кебек терлекчелек

продукты да бары тик шул көндөлек тырыш хезмәт нәтиҗәсе. Аркадий Алексеевич, Александр Федоровлар һәм алар белән иңгә-иң куеп хезмәт куучы барлык авыл хезмәткөннәре—шул нигъмәтне тудыручылар инде. Н. РЫБАКОВА,

Нигъмәт тудыручылар

Район бюджетының 1991 елның 9 аенда үтөлеше турында мәгълүматлар

Районның агымдагы елның 9 аенда билгеленгән бюджеты керемнәр буенча 118,7 процентка үтөлгән. Планнан тыш район бюджеты керемнәренә өстәмә рәвештә 1747,0 мең сум күләмендә акча тотылган. Шул ук вакытта биш чыганактан (болар — эйләнештән керүче салымнардан килгән акча, индивидуаль хезмәт эшчәнлеген өчен салым, урман доходлары, дәүләт налогы, эшкә яраклы җазагачтан файдаланган өчен түләү) 1114,9 мең сум күләмендә керем алынып бетмәде.

Агымдагы елның туызы аенда барлык субъект предприятиеләре буенча табыш салымы жириле бюджетка пландагыдан 869,8 мең сумга күбрәк керде.

Быелгы елның 1 октябренә булган мәгълүматлар буенча районда 14 кооператив эшли, ә аларда 296 кеше шөгыльләнә. Алар 3213,2 мең сумлык продукция житештергәннәр. Бу исә узган елның шул чоры белән чагыштырганда 1425,3 мең сумга күбрәк. Алар шушы отчет чорында 763,2 мең сумлык табыш алганнар һәм әлегә табыштан керткән салым 132,8 мең сум тәшкил иткән. Эмма кооперативларның эшендә кимчелекләр дә юк түгел. Күпчелегенен «Эчке хезмәт тәртибе кагыйдәләре» хезмәт турындагы законнарға җавап бирмиләр; хезмәткә түләү, фондлар, кооператив эгъзаларының материал җаваплылыгы турындагы положениеләр гамәлдәге таләпләргә яраштырылмаган.

Районның экономик хәле 1991 елның 1 октябренә түбәндөгечә: барлык төр предприятие һәм оешмаларның бюджетлы учреждениеләрнең сметларында калган акчалар узган ел белән чагыштырганда 16723,1 мең сумга артканнар.

Предприятие һәм оешмаларның партнерларына булган бурычы 3700,1 мең сум тәшкил итә һәм бу узган елгыдан 1838,1 мең сумга артыграк;

банклар тарафыннан предприятие һәм оешмаларга озақ сроклы һәм кыска сроклы кредитлар бирелгән. Аларның күләме 90156,3 мең сум тәшкил иткән.

Район колхозлары һәм совхозларының сәхтәтагы акчалары узган ел белән чагыштырганда 3790,0 мең сумга кимегән. Узган ел аларның кыска сроклы ссудалар буенча бурычлары булмаган, ә быел мондый бурыч 13086,0 мең сум тәшкил итә. Колхоз һәм совхозларның партнерларына булган бурычлары да быел 289,0 мең сумга арткан.

Март аеннан башлап, ваклап сату бәйләре күтәрелүгә бәйле барлык түләүләр РСФСР республика бюджетиннан каплана. Ә кайбер колхозлар (мәсәлән, «Родина», «Игенче», «Большевик», XXI партсъезд исемендәге, «Чирмешән», «Москва», «Урнәк», «Заря», Кузнецов исемендәге, «Чирмешән», «Ленинский путь», «Беренче май») үзләренен финанс кыенлыклары булуга карамастан, август һәм сентябрь айлары өчен компенсация түләү чыгымнарын үз сметларына яңадан кайтармаганнар.

Отчет чорында район халыкка көнкүреш хезмәте күрсәтү производство идарәсе 20,9 мең сум күләмендә зыянга эшләгән, ә өченче кварталда алар бу зыяны киметүгә ирешкәннәр. Көнкүреш хезмәте күрсәтүнең төп 19 төрөннән 10сы табышлы, ә 9ы зыянга эшли.

Күптармаклы производство предприятиесенә шушы вакыт эчендә зыянга эшләвен 204,8 мең сумга

киметкән, хезмәт күрсәтү планын 9 айда 124,9 процентка үтөгән. Отчет чорында бу предприятиегә бюджеттан 1304,2 мең сум акча бирелгән. Шулай икән 421,2 мең сумы йөһәргә төзекләндерүгә, 197,5 меңе жылылык өчен түләү тарифларындагы аерманы каплауга, 679,5 меңе фондлар булдыру һәм зыяны каплау өчен дәүләт дотациясе буларак тотылган.

Норлат-Октябрь автомобиль юллары төзү һәм ремонтлау идарәсе үзенең планын 111,9 процентка үтөгән, 9 айда 471,3 мең сум табыш алган.

Икмәк заводы отчет чорында 303,5 мең сумлык табыш алган. Әлегә табыштан салым 87,3 мең сум тәшкил иткән, шуның 58,8 меңе бюджетка керткән.

Район ягулык белән тәэмин итү конторасының балансы табышы 9 айда 67,4 мең сум булган. Бюджетка кертелгән тиешле салым күләме 25,2 мең сум тәшкил иткән. Эчынлыкта 1 октябргә шуның 15,8 меңе генә кертелгән.

Кино чөлгәре дирекциясе буенча тулаем жыем планы 108,4 мең сум тәшкил итсә, фактта исә 137,7 мең сумлык эш башкарылган. Планнан тыш зыян 12,0 мең сум тәшкил иткән. Эмма киножайланмаларның эшләмәгән көннәрсаны узган елның шушы чорындагыдан быел 625 көнгә кимрәк.

Район халыкка көнкүреш хезмәте күрсәтү идарәсендә 1990 елның августында әлегә тармакның хәлен финанс ягынан яхшырту буенча эшчәнлекләрен тикшерү оештырылган иде. Тикшерү нәтижәләре 1990 елның 30 августында район Советы башкарма комитеты утырышында да каралды.

Һәм житешсезлекләргә бетерү буенча карар да кабул ителгән иде. Әлегә тикшерүдән соң 1 ел вакыт узды. Бу вакыт эчендә нәрсә үзгәрдә соң?

Идарә хезмәт күрсәтү сферасын киңәйтү мәсьәләләре белән шөгыльләнми. Мебельләр ясау һәм ремонтлау, шахси җиңел автомобильләргә хезмәт күрсәтү-цехлары әле бүген дә оештырылмаган. Көнкүреш хезмәтләре күрсәтүгә өйдә эшлөчеләр тартылмый.

Суыткычлар һәм башка төрле көнкүреш техникасын ремонтлау буенча участканың да эше канәгатьләнмәслек хәлдә. Көнкүреш техникасын кабул итеп алганда квитанцияләр дәрәс тугырылмый. Участок үзә суыткычлар белән шыгрым тулган, заказларның үтәлу срогы турында сүз дә булырга мөмкин түгел. Запас частылар булмау сәбәпле, кайбер суыткычлар монда икешөр ел торалар инде.

Аяк киёмнәре төзәтү цехында үткәрелгән тикшерү вакытында мастер Н. М. Минганиевның эш өчен керткән акчаны июль аеннан бирле идарә кассасына тапшырмаганлыгы ачыкланды. Бу уңайдан акча тапшырылсын өчен идарә җитөкчеләге әле бүгенгәчә бер чара да күрмәгән.

Киёмнәр тегү ательесында үткәрелгән тикшерү преискуртанлардан дәрәс файдаланмау яки фасонны үзгәртү нәтижәсендә заказчылардан акчаны күбрәк каеру һәм киресенчә кимрәк тә алу очрактарын ачыклады.

Башкарма комитет карарының ничек үтөлешен тикшерүләргә әлегә тәкъдим ителгән чараларның когазды генә калуды, хезмәт күрсәтүне яхшырту

буенча бер генә үзгәрештә булмавын күрсәтте.

Салым инспекциясе туызы айда районның 25 предприятие һәм оешмасында, 20 колхозда һәм 16 кооперативта тикшерүләргә үткәрдә. Бюджетка өстәмә рәвештә 180,0 мең сумнан күбрәк акча күчәрелде. Шуның 67,2 меңе финанс санкцияләре рәвешендә алынды.

Тикшерүләргә нәтижәсендә бухгалтерлык эшен алып баруда закон бозулар һәм кимчелекләр булуы ачылды. «Экос» һәм «Пластик» кооперативларында һәм «Чирмешән» колхозында урындагы кешеләр административ җаваплылыкка тартылды.

Ел дәвамында кредит бурычларын вакытында түләмәү очрактары ачыкланды һәм нәтижәдә жириле бюджетка өстәмә рәвештә 30 мең сумнан артыграк акча керде.

Бу чорда 113 оешмада, колхозда һәм совхозда эшчеләр хезмәткәрләрдән керем налогын тотып калуның дәрәслеге тикшерелде. Нәтижәдә 1018 сәхтә буенча 34,5 мең сум акчаның алып җиткәрелмәве ачыкланды.

Район бюджетының чыгымнар өлеше тулаем алганда 81,4 процентка үтөлгән. Авыл Советлары буенча ул 106,7 процент, шөһәр Советы буенча — 98,3, ә район Советы буенча 72,9 процент тәшкил итә.

Халык хужалыгы чараларын финанслауга каралган чыгымнар планы 93,8 процентка үтөлгән.

Социаль-культура чаралары буенча тулаем алганда 88,9 процентка чыгымнар тотылган. Шулай икән — халык мәгарифе чыгымнары — 93,4, культура — 71,2, масса күләм информация чаралары — 100; сәламәтлек

саклау — 85,2, физик культура буенча 80 процент тәшкил иткән. Үзләштерелмәгән процентлар исәбендә алынмаган җиһаз һәм инвентарь; үткәрелмәгән капиталы ремонт эшләре күздә тотылуы һәркемгә аңлаешлы. Моннан тыш сәламәтлек саклау өлкәсендә ул дәрүлар белән тәэмин итүнең, стационар авыруларның туклануын оештыруның күздә тотылганнан түбәнрәк дәрәжәдә булуы белән аңлатыла.

1991 елның 1 январенан Зирекле авылында 25 баланы үз өченә алган балалар бакчасы ачылу күздә тотылган иде. Эмма аның әле бүгенгәчә ачылганы юк. 1991 елның январена булган ирекле калдыклар хисабына халык мәгарифе, культура, сәламәтлек саклау, социаль-тәэминат өлкәләренә өстәмә акча билгеләнде.

Дәүләт ваклап сату бәйләре артуга бәйле рәвештә агымдагы елның 9 аенда РСФСР республика бюджетиннан бәзнен район территориясендәге барлык предприятие, учреждение һәм оешмаларга эшчеләр хезмәткәрләргә бирелә торган компенсация хисабына 6135,1 мең сум акча күчәрелде.

Жириле бюджеттан III кварталда предприятие, оешма һәм учреждениеләргә пенсия һәм пособие алмаучы балалар өчен айлык түләүләр һәм балалар киёмнәре қийммәтләнүгә бәйле түләүләр өчен 304,5 мең сум акча күчәрелде. Шулай ук балалы гаиләләргә ярдәм йөзеннән мәктәп формасы һәм башка төрле киёмнәр алу өчен елга бер тапкыр бирелә торган түләүләр жириле бюджет хисабынан башкарылды.

Р. БИЛАЛОВ, халык депутатларының район Советы башкарма комитетының финанс бүлегенә мөдире.

Ничек яшисең, авыл? Ашханәбез нуры

Ашханәбез нуры ул, дип мин Бикүле урта мәктәбе ашханәсендә эшлөчүгә, төмле ашлар остасы Мәстүрә апаны атым.

Мәстүрә апа инде берничә ел мәктәп ашханәсендә эшли. Ачык, нуры йөзле бу апа безне көн дә жылы сүзләргә белән каршы ала. Ашханәбез заманча җиһазланган. Азык төлек ягынан туган колхозыбыз ярдәм итә. Без көн саен кайнар аш, ипи чәй белән тәэмин ителәбез. Ике яки өч дәрәс тәмамланган төшкә безгә кайнар аш әзер. Яше белән Мәстүрә апа мәктәпнең барлык укытучыларынан да олы. Ул һәркемгә ихтирамлы, төмле

тел белән эндәшә.

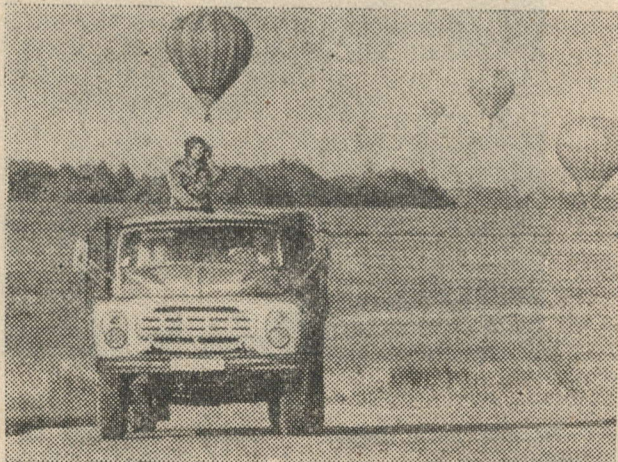
—Сез, Мәстүрә апа, төмле ашлар пешерүгә генә түгел, ягымлылык тәрбиялөчү буларак та үрнәк безгә, —диләр апа яшь укытучылар.

Ак халатлы, нуры йөзле, төмле телле Мәстүрә апабыз чыгарылыш класс укучыларыбызга һөнәр сайлауда да ярдәм итә. Шуңа күрә ел саен күп кенә укытучылар «Повар-кондитер» һөнәрен сайлап укуларын давам иттерәләр.

—Рәхмәт сезгә, Мәстүрә апа. Олы хөрмәткә лаек кеше сез. Эшегездә уңышлар сезгә.

Б. МИННЕГОЛОВА, Бикүле авылы.

ҺАВАДА ЙӨЗҮ

Һавада йөзүнең 30 нчы еллар шау-шуынан һәм ярты гасыр тынлыктан соң һава шарларында очу кабат модага керде. Мәскәү һәм Санкт-Петербург, Вильнюс (конкурстан тыш), Алма-Ата, Рязань һәм Иркутск очучылары

кабат ярышалар. Күрсәк жирендәгә зур булмаган Рылск шөһәрә һава турнирларын үткәрдә лидерлыкны үз кулына алды. Шуны да әйтеп үтәргә кирәк, биредә илдә беренче буларак, һавада йөзүчеләр мәктәбе

ачыла, ул жириле авиакөлдә базасында эшлөчүк. Аның коллективы ике тапкыр бөтенсоюз турнирларында катнашучыларны кабул итте инде. Икенчеләре, сентябрьдә уздырылганы, СССР чемпионаты дәрәжәсендә узды, өстәвенә ул ачык чемпионат булды. Конкурстан тыш катнашучы Литва спортчыларын санамаганда, һа

вада йөзүчеләр энтузиастларның күпчелеге бүген Казахстан башкаласында яшиләр. Алматылылар илнең беренче чемпионатында жиңүчеләр булдылар, аны үткәрдә Индия һәм АКШтан килгән кунаклар да катнашты. Рәсемдә: һава шарлары белән ярышып; НЛО һөҗүме. (ТАСС фотохроникасы).

